

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)**

**ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA**

Seduta tal-15 ta' Ottubru, 2010

Rikors Numru. 8/2010

**John Azzopardi bhala rapprezentant tad-ditta J.A.
Trading**

vs

Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ipprezentat mir-rikorrenti nomine fid-9 ta' Frar, 2010, li jaqra hekk:

Illi permezz ta' avviz mahrug mill-Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud fis-26 ta' Dicembru, 1996, ir-rikorrent gie avzat li wara spezzjoni tal-kotba tad-ditta J.A. Trading kienet qiegħda ssir stima fit-termini tal-Att dwar it-Taxxa fuq il-Valur Mizjud (Kapitolu 406 tal-Ligijiet ta' Malta) u dan għall-perjodu bejn l-1 ta' Jannar, 1995 u l-31 ta' Lulju, 1996;

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi r-rikorrent ipprezenta appell quddiem il-Bord tal-Appell liema appell gie ipprezentat billi ittiehed bl-idejn fid-Dipartiment tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud u liema appell gie immedjatament segwit ukoll b'ittra registrata datata 8 ta' Jannar, 1997;

Illi l-prezentata ta' dan l-appell kienet rikonoxxuta mid-Dipartiment mill-anqas f'zewg ittri indirizzati lir-rikorrent;

Illi minkejja dan wara tentattivi mir-rikorrent sabiex ifittex x'kien qieghed isir mill-appell tieghu huwa gie mgharraf li l-appell tieghu ma kienx gie registrat u li d-dokumenti kienu gew mitlufa;

Illi sussegwentement, ir-rikorrent ipprezenta rikors tal-appell bhal dak li kien gie mitluf sabiex il-proceduri jkunu jistghu jigu mismugha u decizi;

Illi dan ir-rikors gie registrat mid-Dipartiment tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud fis-27 ta' Ottubru, 1999;

Illi fil-mori tas-smigh tal-appell, l-intimat ressaq eccezzjoni fis-sens li l-appell tar-rikorrent quddiem il-Bord tal-Appelli kien tardiv;

Illi permezz ta' decizjoni moghtija mill-Bord tal-Appelli fit-12 ta' Settembru, 2006, dan il-Bord iddecieda is-segweni u cioe':

"Fid-dawl ta' dawn il-kunsiderazzjonijiet u konkluzjonijiet, il-Bord wasal ghall-konvinzjoni assoluta li l-appell li twassal lill-Bord fis-27 ta' Ottubru, 1999, u li kien fil-fatt irregistrat f'dik id-data, kien l-uniku appell li seta' jitqies ghal kull skop u fini tad-dispozizzjonijiet ta' l-artikolu 32 u tar-Regolament 10 tar-Regolament tal-1996 dwar Taxxa fuq il-Valur Mizjud (Bord tal-Appelli), Avviz Legali 50 tal-1996 tal-Att. Meta jitqies li l-istejjem kienu twasslu lill-Appellant fit-8 ta' Jannar, 1997, kwazi sentejn u ghaxar xhur qabel, l-appell ma setax jitqies validu skond id-dispozizzjonijiet tal-paragrafu (1)(d) tal-partita 4 tas-sitt Skeda tal-Att.

Ghaldaqstant, il-Bord jiddikjara li l-appell odjern huwa null.

Illi r-rikorrent ipprezenta appell minn tali decizjoni quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Appell li fit-12 ta' April, 2007, ippronunzjat id-decizjoni taghha fis-sens

“Ghal dawn il-motivi u konsiderazzjonijiet premessi din il-Qorti qed tichad l-appell fiz-zewg kapi tieghu, u b'hekk tikkonferma s-sentenza appellata. L-ispejjez gudizzjarji jitbataw mill-appellanti”.

- (i) Illi b'hekk b'nuqqas serju da parti tal-amministrazzjoni li ghaliha huwa responsabbli l-intimat, ir-rikorrent gie mcahhad milli jkollu d-drittijiet u l-obbligazzjonijiet tieghu determinati minn tribunal b'mod xieraq u dan kontra l-artikolu 39(2) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea kif inkorporata fil-Ligijiet ta' Malta permezz ta' Kapitolu 319;
- (ii) Illi in oltre, il-proceduri quddiem il-Bord tal-Appelli kienu differiti ghall-24 ta' Lulju, 2006, u dan sabiex il-partijiet jidhru quddiem l-istess Bord, izda minkejja dan din is-seduta giet cancellata mill-istess Bord minghajr raguni u sussegwentement ir-rikorrent ircieva kopja tad-decizjoni tal-Bord tal-Appelli minghajr ma nzammet seduta u minghajr ma kien infurmat li l-proceduri qeghdin jigu differiti ghas-sentenza;

Illi b'hekk huwa gie ukoll mcahhad mid-dritt tieghu ghal smigh xieraq kif protett bl-artikolu 39(2) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea kif inkorporata fil-Ligijiet ta' Malta permezz ta' Kapitolu 319;

- (iii) Illi in oltre, il-proceduri quddiem il-Bord tal-Appelli iddewmu ghal zmien irragonevoli u dan minghajr htija jew responsabbilita' da parti tar-rikorrent u b'hekk ir-rikorrent ma nghatax smigh xieraq fi zmien ragjonevoli kontra d-dritt ghal smigh xieraq kif protett bl-artikolu 39(2) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea kif inkorporata fil-Ligijiet ta' Malta permezz ta' Kapitolu 319;

Illi dan l-agir ippregudika l-qagħda finanzjarja tar-rikorrent u kkawzalu danni kif sejjer jigi pruvat fil-mori tal-proceduri;

Talab ir-rikorrent jghid għaliex din l-Onorabbli Qorti jogħgħobha:

Tiddikjara li l-agir fuq imsemmi jikkostitwixxi vjolazzjoni tal-artikolu 39(2) tal-Kostituzzjoni u tal-artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea kif inkorporata fil-Ligijiet ta' Malta permezz ta' Kapitolu 319;

Tagħti dawk ir-rimedji xierqa u opportuni sabiex jigu indirizzati tali vjolazzjonijiet fosthom (a) li r-rikorrent jitqieghed f'dik il-qagħda hekk kif kien malli rcieva l-avviz ta' stima in kwistjoni, (b) jigu dikjarati vizzjati s-sentenzi mogħtija mill-Bord tal-Appelli dwar it-Taxxa tal-Valur Mizjud fit-12 ta' Settembru, 2006, u dik mogħtija mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fit-12 ta' April, 2007, (c) tordna li l-appell tar-rikorrent jigi mismugh fil-mertu mill-Bord tal-Appelli dwar it-Taxxa tal-Valur Mizjud, (d) tillikwida dawk id-danni li gew sofferti mir-rikorrent u tordna lill-intimati jew lil min minnhom ihallsu l-istess.

Rat ir-risposta mressqa mill-intimat li in forza tagħha eccepixxa illi:

Preliminarjament, il-gudizzju m'huwiex integru, stante li l-intimat Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud ma jirraprezentax fil-gudizzju lill-Bord tal-Appelli dwar it-Taxxa fuq il-Valur Mizjud lill-Onorabbli Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri).

- (i) Subordinatament, imma ukoll in via preliminari, kif jirrizulta mill-atti, ir-rikorrenti ma ezawriex ir-rimedji ordinarji tieghu u ma ivventilax il-lanjanza principali tieghu fis-sens illi, skond hu, effettivament ipprezenta l-appell fit-8 ta' Jannar, 1997, liema inkartament intilef u għalhekk ma setax jinstema. Mill-atti tal-proceduri quddiem il-Bord tal-Appelli dwar it-Taxxa fuq il-Valur Mizjud kif ukoll quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) jirrizulta pjenament illi r-rikorrent għazel illi jindirizza

diversi aggravji bhal dik lamentata tardivita' tal-Kummissarju li jissolleva l-eccezzjoni tan-nullita' tal-appell u m'ghamilx l-icken tentattiv, l-istess rikorrent odjern, kemm quddiem il-Bord tal-Appelli dwar it-Taxxa fuq il-Valur Mizjud kif ukoll quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) sabiex igib xi prova minima illi effettivament huwa intavola appell fit-8 ta' Jannar, 1997, liema allegazzjoni hija assolutament michuda mill-esponent Kummissarju.

Ghalhekk l-intimati esponenti umilment jissottomettu illi ai termini tal-artikolu 46(2) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u 4(2) tal-Kap. 319 tal-Ligijiet ta' Malta, din l-Onorabbli Qorti ghandha tiddeklina milli tezercita s-setghat moghtija fis-Sede Kostituzzjonali.

Subordinatament u minghajr ebda pregudizzju, kif gie ritenut diversi drabi mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet Umani, materji konnessi mat-taxxa ma jagghux fid-definizzjoni ta' 'drittijiet u obbligi civili' skond l-Artikolu 39(2) tal-kostituzzjoni jew "ta' drittijiet civili u ta' obbligu tieghu" taht l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea, u ghalhekk irrimedju mitlub taht l-artikoli 39(2) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u tal-artikolu 6(2) tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem kif inkorporata fil-kapitolu 319 tal-ligijiet, m'huwiex ammissibbli (Vide sentenza "Ferrazzini vs Italy", 12 ta' Lulju, 2001, Appell numru 44759/98 u "Vilho Eskelinen vs Finland", 19 ta' April, 2007, b'mod partikolari l-paragrafu 61).

Subordinatament u minghajr pregudizzju, ir-rikorrent kien iddeduca l-istess pretensjonijiet fil-kawza kostituzzjonali - Rikors numru 36/2007 AF - liema kawza kienet snin ilu giet differita *sine die* minhabba li r-rikorrent qatt ma wera interess fl-istess kawza u sussegwenti dik il-kawza marret dezerta. Di piu', f'dik il-kawza kienu gew prezentati numru kbir ta' dokumenti mill-esponenti. Ghalhekk, qieghed jigi umilment sottomess li l-atti tal-imsemmija kawza ghandhom jigu allegati.

- (ii) Subordinatament u minghajr ebda pregudizzju, l-intimati esponenti jirrilevaw illi l-pretensjoni tar-rikorrent li ma

inghatax smiegh xieraq (peress illi, skond huwa, il-proceduri quddiem il-Bord tal-Appelli dwar it-Taxxa fuq il-Valur Mizjud gew differiti ghall-24 ta' Lulju, 2006, u din is-seduta giet kancellata u sussegwentement il-kawza giet deciza), hija insostenibbli, inammissibbli, u bla fundament u dan stante illi anke kieku *dato ma non concesso* il-proceduri sehew kif jirrapurtahom ir-rikorrent, huwa inghata l-opportunita' illi jivventila tali pretensjoni quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) u ghalhekk kull aggravju dwar smiegh xieraq minhabba dan l-incident skond il-gurisprudenza, ma huwiex sostenibbli.

(iii) Subordinatament u minghajr ebda pregudizzju, ma kien hemm l-ebda dewmien ghal zmien irragjonevoli kif lamentat fl-ahhar aggravju tar-rikorrenti u jekk kien hemm xi dewmien dan kien fil-parametri ta' ragjonevolezza u semmai kien attribwibbli principalment lill-istess rikorrent illi talab differiment wara l-iehor.

(i) Subordinatament u minghajr ebda pregudizzju, l-esponenti intimati ma jaqblux mal-fatti kif rappurtati fir-rikors odjern u assolutament jichad illi effettivament gie ipprezentat xi appell mir-rikorrent fit-8 ta' Jannar, 1997. Kif jirrizulta mill-atti, ir-rikorrent kellu kull opportunita' quddiem il-Bord tal-Appelli dwar it-Taxxa fuq il-Valur Mizjud kif ukoll quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Appell biex jipprezenta l-icken prova illi effettivament huwa kien ipprezenta appell fit-8 ta' Jannar, 1997, mentri jirrizulta bl-aktar mod car illi la pprezenta kopja tal-acknowledgement li jinghata kull appellant li jintavola appell quddiem il-Bord tal-Appelli dwar it-Taxxa fuq il-Valur Mizjud, la pprezenta ir-ricevuta tad-depozitu illi ghandu jsir *ad validitatem* mal-prezentata tal-imsemmi appell u lanqas ebda prova ohra. Effettivament ir-rikorrent ghazel illi jevita li jitratta l-mertu tal-prezentata tal-appell kemm quddiem il-Bord tal-Appelli dwar it-Taxxa fuq il-Valur Mizjud, kif ukoll quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Appell bis-semplici espedjent illi jissottometti li l-kummissarju appellant qajjem it-tardivita' tal-appell fi stadju inopportun.

Ghar-ragunijiet suesposti, l-esponenti umilment jissottomettu illi t-talbiet kontenuti fir-rikors odjern

Kopja Informali ta' Sentenza

ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-istess rikorrent.

Rat l-atti tal-process kostituzzjonali fl-istess ismijiet (Rikors numru 36/07) li kien gie dikjarat dezert minn din il-Qorti fis-26 ta' Dicembru, 2008, kif ukoll l-atti tal-kaz numru 179/99, deciz mill-Bord tal-Appelli tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud fit-12 ta' Settembru, 2006, u s-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fit-12 ta' April, 2007 (Appell numru 16/06), li jiffurmaw parti mill-meritu ta' din il-kawza;

Rat l-atti kollha ta' din il-kawza u d-dokumenti esibiti;

Semghet lid-difensuri tal-partijiet;

Rat in-nota tal-osservazzjonijiet tal-partijiet;

Ikkunsidrat;

Illi r-rikorrent f'din il-kawza jilmenta li hu gie mfixkel fid-dritt tieghu li jikkontesta stimi mahruqa mill-intimat fis-26 ta' Dicembru, 1996, u li kienu gew notifikati lilu fit-8 ta' Jannar, 1997. Hu jinsisti li dakinhar stess baghat ittra lill-intimat fejn oggezzjona ghal dawk l-istimi kif ukoll ressaq appell mill-istess stimi ghal quddiem il-Bord tal-Appelli tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud. Skond ir-rikorrent, wara li ghadha certu zmien u ma sema' xejn mid-dipartiment, huwa mar isaqsi x'gara mill-kaz tieghu, u gie infurmat li l-appell tieghu ma kienx instab u inghata parir iressaq appell iehor. Ir-rikorrent ipprezenta dan it-tieni appell fis-27 ta' Ottubru, 1999.

Meta l-Bord tal-Appelli rcieva l-kaz u nnotifikah lill-intimat, dan ikkontesta b'talba fil-meritu, izda, qabel is-smiegh, ressaq oggezzjoni ulterjuri fis-sens li l-appell tar-rikorrent kellu jitqies null ghax ipprezentat fuori termine. Quddiem il-Bord, ir-rikorrent ressaq zewg ilmenti b'referenza ghal dan l-ostakolu procedurali : hu ssottometta li la darba l-intimat ma ressaqx dak l-aggravju fl-ewwel risposta, u anzi kkontesta l-appell fil-meritu, ma setax iqajjem dak l-aggravju "fl-istadju avanzat tal-process"; issottometta

ukoll li f'kull kaz, hu kien ipprezenta appell validu f'Jannar tal-1997, u jekk dan intilef, m'ghandux jigi punit minhabba traskuragini tad-dipartiment.

Il-Bord tal-Appell dwar it-Taxxa fuq il-Valur Mizjud, b'decizjoni tat-12 ta' Settembru, 2006, laqa' l-ilment procedurali tal-intimat odjern u wara li skarta l-oggezzjonijiet tar-rikorrent, iddikjara l-appell mhux validu peress li kien gie pprezentat tardivament.

Ir-rikorrent ressaq appell minn din id-decizjoni quddiem il-Qorti tal-Appell fejn rega' tenna l-oggezzjonijiet ghall-eccezzjoni procedurali sollevata mill-intimat, u ressaq ilment ulterjuri fis-sens li l-Bord tal-Appelli ma tahx smiegh xieraq ghax ghalkemm il-Bord kien iddiferixxa s-smiegh biex il-partijiet jidhru quddiemu, is-seduta giet cancellata mill-istess Bord li ghadda ghad-decizjoni tieghu.

Il-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fis-sentenza taghha tat-12 ta' April, 2007, cahdet dawn l-aggravji tar-rikorrent wara li osservat (i) li l-eccezzjoni tat-tardivita' tal-att introdott setghet tigi sollevata fl-istadju li hekk giet, u setghet ukoll tigi sollevata mill-Board stess ex officio, (ii) li ma saritx prova li gie pprezentat appell iehor qabel dak tas-27 ta' Ottubru, 1999, li, ictu oculi, gie pprezentat fuori termine; u (iii) li la darba ma kienx jezisti appell validu, ma jistax jinghad li saret xi lezjoni tal-principju tal-gustizzja naturali b'detriment ghall-interessi tar-rikorrenti.

Ir-rikorrenti issa ressaq dawn l-istess tlett ilmenti tieghu quddiem din il-Qorti fil-vesti taghha ta' sede costituzzjonali. Hu ilmenta ukoll mid-dewmien li ha l-kaz tieghu biex jigi deciz.

Din il-Qorti trid tirrimarka fuq ic-cirkostanza li dan l-ahhar jidher li dahlet "moda" li parti li tiflef kawza quddiem il-qrati ordinarji, in segwitu tressaq l-istess ilmenti quddiem din il-Qorti u titlob li jergghu jigu mistharrga l-aggravji taghha. Kemm il-Qorti Kostituzzjonali, kif ukoll dik tad-Drittijiet tal-Bniedem fi Strasbourg osservaw kemm-il darba li din il-Qorti m'ghandhiex isservi bhala Qorti ta' tielet jew raba' istanza u ghandha tindahal biss f'kaz ta' ksur ta' smigh

xieraq u m'ghandhiex zgur tinvolvi ruhha f'apprezzament ta' provi jew fl-interpretazzjoni tal-ligi mill-Qrati ordinarji.

Fil-fatt fil-kawza "Valfracht Maritime Co. Ltd. vs Avukat Generali et'", deciza mill-Qorti Kostituzzjonali fit-22 ta' Novembru, 2006, intqal hekk fir-rigward:

"Certament l-odjerna procedura ma tistax tintuza biex tirretifika kwalunkwe nuqqas, ikun xi jkun ta' xi Qorti ohra, izda minflok hija procedura straordinarja li ghandha dejjem tigi ezercitata fil-parametri strett tad-dritt fundamentali li allegatament ikun gie vjolat. F'dan il-kuntest huwa opportun li tigi citata silta mill-volum imsemmi Jacobs and White, The European Convention on Human Rights, Third Edition, fejn f'pagna 140, l-awturi jikkummentaw hekk dwar l'hekk imsejha "fourth instant" doctrine. Dan l-insenjament qiegħed jigi enfazzat hawn, ghaliex japplika, mutatis mutandis għall-Prim'Awla tal-Qorti Civili u għal din il-Qorti meta jkunu qegħdin jezaminaw allegazzjonijiet ta' ksur ta' drittijiet fundamentali fil-konfront ta' xi Qorti jew tribunal iehor:

"Every month, the Court of Human Rights receives many hundreds of letters complaining about the decisions reached by national courts in civil and criminal trials. These applications are, however, based on a fundamental misconception of the Convention system. The Court has no jurisdiction under Article 6 to reopen domestic legal proceedings or to substitute its own findings of fact or national law for the findings of domestic courts. The Court's task with regard to a complaint under Article 6 is to examine whether the proceedings, taken as a whole, were fair and complied with the specific safeguards stipulated by the Convention. Unlike a national court of appeal, it is not concerned with the questions whether the conviction was safe, the sentence appropriate, the award of damages in accordance with national law, and so on. And a finding by the Court that an applicant's trial fell short of the standards of Article 6 does not have the effect of

quashing the conviction or overturning the judgement, as the case may be.

The Court calls this principle the 'fourth instance' doctrine, because it is not to be seen as a third or fourth instance of appeal from national courts. It is important to bear the doctrine in mind when considering whether a particular factual situation based on criminal or civil proceedings raises any issue under Article 6".

Precizat dan, din il-Qorti sejra issa tistharreg l-ilmenti tarrikorrent fil-limiti tal-gurisdizzjoni taghha. Qabel xejn jinghad li, kif jidher mill-gurisprudenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, materji konnessi mat-taxxa ma jaqghux fid-definizzjoni ta' "drittijiet u obbligi civili" taht l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea. Fil-fatt, fil-ktieb "Theory and Practice of the European Convention on Human Rights" ta' Van Dijk et (4th Edition 2006, pagna 528), jinghad hekk a propozitu:

"The Schouten and Meldrum line of reasoning was confirmed in the Ferrazzini Case by the Grand Chamber, albeit by eleven votes to six. There the Court started its considerations by observing that pecuniary interests are clearly at stake in tax proceedings. However, merely showing that a dispute is pecuniary in nature is not in itself sufficient to attract the applicability of the first paragraph of Article 6 under its 'civil head'. In examining whether interpreting the Convention as a living instrument should lead to the conclusion that developments have occurred in democratic societies that have affected the fundamental nature of the obligation to pay tax, the Court reached the conclusion that "tax matters still form part of the hard core of public-authority prerogatives, with the public nature of the relationship between the taxpayer and the tax authority remaining predominant (...). It considers that tax disputes fall outside the scope of civil rights and obligations, despite the necessary pecuniary affects which they necessarily produce for the taxpayer".

Din, pero', mhix il-pozizzjoni li hadet hawn Malta l-Qorti Kostituzzjonali. Tant hu hekk li fil-kawza "Pig Breeding Co. Ltd. vs Avukat Generali et", deciza fis-6 ta' April, 2006, intqal hekk fuq il-gurisdizzjoni ta' din il-Qorti li tistharreg fuq id-dritt ta' access quddiem it-Tribunal mahluq biex jistharreg kwistjonijiet ta' Taxxa:

*"Huwa evidenti li l-appellati ghadhom ma jridux jaccettaw – jew ma jistghux jifhmu jew ma jridux jifhmu – dak diga' deciz darbtejn minn din il-Qorti -- l-ewwel darba bis-sentenza **Anthony Frendo v. Avukat Generali et** tat-30 ta' Novembru, 2001, u in segwitu bis-sentenza **Vincent Cilia v. L-Onorevoli Prim Ministru et** tat-28 ta' Jannar, 2005. Din il-Qorti tillimita ruhha li terga' ttenni li meta l-istat, permezz tal-ligi, jaghti d-dritt lic-cittadin li jirrikorri biex jikkontesta l-imposizzjoni jew esazzjoni ta' taxxa quddiem tribunal kwazi-gudizzjarju u, wara, quddiem organu gudizzjarju (f'dan il-kaz il-Bord tal-Kummissarji Speċjali u l-Qorti tal-Appell) tali dritt ta' access huwa fih innifsu dritt privat, b'mod li l-garanziji kemm tal-Artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni kif ukoll dawk tal-Artikolu 39(2) tal-Kostituzzjoni jkunu applikabbli ghal dak it-"tribunal indipendenti u imparzjali" – anke l-Bord huwa konceptit, ghall-anqas fit-teorija u mqieghed kif inhu f'parti mill-iter procedurali li jwassal ghall-Qorti tal-Appell, bhala bord indipendenti u imparzjali. Konsegwenza ta' dan hi li jekk xi dispozizzjoni ta' ligi ccahhad b'mod mhux ragjonevoli lic-cittadin minn dak id-dritt ta' access moghti lilu bil-ligi stess, dik id-dispozizzjoni tkun tikkozza maz-zewg dispozizzjonijiet appena imsemmija".*

Trattati issa l-aggravji tar-rikorrent, din il-Qorti ma tarax li dawn huma gustifikati. Il-kwistjoni ta' f'liema stadju parti f'appell tista' tissolleva eccezzjoni ta' nullita' tal-istess appell hija kwistjoni purament procedurali mhollija ghad-diskrezzjoni tal-istati membri biex jirregolaw. Il-Konvenzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem thalli l-materja ta' kif u f'liema terminu dak li jkun ghandu jressaq l-ilmenti tieghu quddiem Qorti jew tribunal kompetenti f'idejn il-legislazzjoni nazzjonali, basta li din il-procedura ma timponix restrizzjonijiet irragjonevoli ghall-ezercizzju tad-dritt.

Kif qalet il-Qorti tal-Appell f'dan il-kaz, in konformita' mal-ligi u l-gurisprudenza taghna, il-materja ta' termini imposti ghal prezentata ta' appell hi wahda ta' ordni pubblika, sollevabbli mit-tribunal adit ex officio u, fil-kaz konkret, kienet eccezzjoni "li setghet titqajjem fl-istadju li giet sollevata".

Ghar-rigward ta' ilment marbut mal-prezentata tal-istess appell, mill-provi prodotti kemm il-Bord Dwar it-Taxxa Fuq il-Valur Mizjud, kif ukoll il-Qorti tal-Appell kienu tal-fehma li ma kienx gie pprezentat appell qabel is-27 ta' Ottubru, 1999. Dawk it-tribunali kellhom quddiemhom il-provi mressqa mir-rikorrent in sostenn tal-argument tieghu li hu kien ipprezenta appell precedenti f'Jannar tal-1997, izda ma qiesithomx attendibbli u ma qablux mal-argumenti tar-rikorrent. Din il-Qorti, kif inghad, m'hiex "a trial court", u m'ghandhiex tisma' l-provi ta' din ix-xorta hi, u l-kompetenza taghha hi biex tara jekk ir-rikorrent inghatax smigh xieraq : fuq dan il-punt, ir-rikorrent ressaq il-provi u s-sottomissjonijiet tieghu, u l-fatt li l-argumenti tieghu ma gewx abbraccjati mill-Bord tal-Appell u l-Qorti tal-Appell ma jfissirx li gie lez xi dritt tieghu.

Ghal kull buon fini, din il-Qorti trid tirrimarka li anke hi wara li ezaminat il-provi prodotti, partikolarment l-affidavits ta' John u Charlie Azzopardi, ma tarax li gie ippruvat li kien gie pprezentat appell precedenti ghal dak ta' Ottubru, 1999. Din il-Qorti tara li r-rikorrent jista' jkun li kellu l-hsieb li jressaq appell, izda ma ottemperax ruhu mal-formalitajiet rikjesti, b'mod li l-istess baqa' ma giex registrat u ma tressaqx ghal quddiem il-Bord tal-Appell. Dan ma sehnx minhabba xi traskuragini da parti ta' xi ufficjal fid-dipartiment koncernat, izda b'nuqqas tar-rikorrent stess li allura ghandu jwiegeb ghall-konsegwenzi.

Rigward it-tielet ilment marbut mad-decizjoni tal-Bord tal-Appell li tikkancella seduta u minflok tghaddi ghad-decizjoni, din il-Qorti ma tarax li, fic-cirkostanzi tal-kaz, kien hemm ksur tad-dritt ghal smigh xieraq. Il-Bord kellu quddiemu l-provi li ressqu l-partijiet, u s-sottomissjonijiet bil-miktub li ukoll ressqu z-zewg partijiet, u deherlu li ma

kellux ghalfejn jisma' l-partijiet u setgha jghaddi ghad-decizjoni. Ma sehħ ebda nuqqas bi pregudizzju ghad-drittijiet tar-rikorrenti. Inoltre, kif osservat il-Qorti tal-Appell, *“meta kien apparentement ben ovvju illi l-appell gie interpost tardivament”*, din l-allegata decizjoni li ha l-Board li ma jzommx is-seduta skedata *“ma jgibx ghaldaqshekk illi saret xi lezjoni tal-principju ta' gustizzja naturali b'detriment għall-interessi tal-appellanti”*.

Għar-rigward, tad-dewmien fis-smigh tal-kaz, kollox jiddependi min-natura tal-kaz u l-atteggjament tal-partijiet. F'dan il-kaz, l-appell quddiem il-Board tressaq fis-26 ta' Ottubru, 1999, u gie deciz mill-istess Board fit-12 ta' Settembru, 2006, u mill-Qorti tal-Appell fit-12 ta' April, 2007. Ghalkemm kien car li dan l-appell kien gie pprezentat fuori termine, il-Board kien jehtieglu jistharreg l-allegazzjoni tar-rikorrent li hu kien ressaq appell iehor snin qabel. Din il-Qorti tinnota li minn meta beda s-smigh tal-kaz mill-Board tal-Appell, f'Ottubru 2004, sad-decizjoni finali, sentejn wara, il-kaz tmexxa bid-debita attenzjoni u regolarita', anke meta tqis ukoll talbiet għad-differiment magħmula mill-konsulent tar-rikorrent.

Din il-Qorti tara, pero', li z-zmien ta' hames snin li ha l-Board biex jibda jisma' l-kaz kien wiehed esageratament twil. Hu wisq probabbli li dan it-tul ta' zmien kien dovut għall-fatt li l-Board kien impenjat fis-smigh ta' kawzi ohra, u ma kienx umanament possibbli għall-membri tal-istess li jisimghu dan il-kaz flimkien mad-diversi kawzi ohra li gew assenjati lilhom. Gie, pero', kemm-il darba stabbilit mill-Qrati tagħna u mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, li l-ammont ta' kawzi u l-“backlog” tal-lista' m'hiex skuza għad-dewmien fl-istharrig ta' kaz. Huwa obbligu tal-awtoritajiet kompetenti li jahtru numru ta' Boards bizzejjed, u jagħtuhom l-istrutturi mehtiega, biex id-domandi li jitressqu jkunu jistghu jigu mistharrga bl-ispeditezza u bir-reqqa li trid il-ligi (ara is-sentenza mogħtija mill-Qorti Kostituzzjonali fit-23 ta' Jannar, 1995, fil-kawza “Manduca v. L-Onorevoli Prim Ministru”, li kienet diga', minn dak iz-zmien, enfasizat fuq il-htiega tal-Gvern li jahtar tribunali u nies bizzejjed biex il-gustizzja tkun tista' ssir fi zmien ragħonevoli). Ma ingħatat ebda gustifikazzjoni

Kopja Informali ta' Sentenza

valida ghala l-kaz tar-rikorrent kellu jdum hames snin biex jibda, u kwindi tara li, taht dan l-aspett, id-dritt tar-rikorrent li jkollu smigh xieraq fi zmien ragjonevoli gie lez u tillikwida l-kumpens li ghandu jithallas lir-rikorrenti ghal dan il-ksur fl-ammont ta' €800 (tmien mitt Ewro). It-talbiet l-ohra tar-rikorrent, precizament dawk enumerati bil-paragrafu 2 (a) (b) u (c) tat-talbiet tieghu, qed jigu michuda peress illi huma infondati.

Ghal kull fini, din il-Qorti qiegghda tichad l-eccezzjoni tal-intimat marbuta mal-integrita' tal-gudizzju ghax tara li l-ilmenti tar-rikorrenti gew tajjeb indirizzati kontra l-kap tad-dipartiment kif titlob il-ligi.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premissi tid-disponi mir-rikors tar-rikorrenti billi tilqa' l-ewwel talba limitatament billi jigi dikjarat li d-dritt tar-rikorrent ghal smigh xieraq fi zmien ragjonevoli gie lez billi l-appell li hu ressaq ghall-konsiderazzjoni tal-Bord tal-Appell tat-Taxxa Fuq il-Valur Mizjud dam zmien irragjonevoli biex jigi deciz, u fil-waqt li tichad it-talbiet enumerati 2 (a) (b) u (c) mir-rikorrent, tilqa' t-talba enumerata 2 (d), u fid-dawl tal-ksur stabbilit, tordna lill-intimat ihallas lir-rikorrent is-somma ta' €800 (tmien mitt Ewro) bhala kumpens.

L-ispejjez tal-kawza jithallsu kwantu ghall-erba' partijiet minn hamsa (4/5) mir-rikorrent, u parti wahda minn hamsa (1/5) mill-intimat.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----